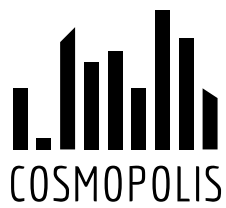

POSLEDNÍ KNIHKUPECTVÍ

LONDÝN
ROZERVANÝ
VÁLKOU.
SPOJENÝ
KNIHAMÍ.

MADÉLINE MARTINOVÁ

MADELINE MARTINOVÁ

POSLEDNÍ
KNIHKUPECTVÍ

Přeložila Marcela Nejedlá

THE LAST BOOKSHOP IN LONDON

© 2021 by Madeline Martin

All rights reserved including the right of reproduction in whole,
or in part in any form.

This edition is published by arrangement with Harlequin Books S.A.

This is a work of fiction. Names, characters, places and incidents are either
the product of the author's imagination, or are used fictitiously, and any
resemblance to actual persons, living or dead, business establishments, events,
or locales are entirely coincidental.

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

Translation © Marcela Nejedlá, 2021

Cover photos © alin. S / Depositphotos, eduardoarrieta,
Wirestock / Adobe Stock

Autorům všech knih, které jsem kdy četla.
Děkuju vám za to útočiště, za vědění a za to,
že jste mě vytvarovali v to, co jsem.

KAPITOLA PRVNÍ

Srpen 1939, Londýn, Anglie

Grace Bennettová vždy snila o tom, že jednou bude žít v Londýně. Nikdy ji nenapadlo, že by to nakonec mohla být její jediná možnost, navíc v předvečer války.

Vlak zastavil ve stanici Farringdon, její jméno bylo napsané na stěně v pruhu modré barvy uvnitř červeného kruhu. Lidé postávající na nástupišti čekali, až budou moct nastoupit, stejně netrpěliví jako ti, kteří vystupovali. Byli elegantně oblečení v městském stylu, mnohem elegantněji než obyvatelé Draytonu v Norfolku.

Grace byla nervózní i nedočkává zároveň. „Jsme tady,“ podívala se na Viv.

Její přítelkyně zaklapla rtěnku a v úsměvu předvedla čerstvě načervenalé rty. Podívala se z okna a pohledem přejela šachovnici plakátů lemuujících stáčející se zeď. „Tolik let jsme si přály odjet do Londýna.“ Popadla Grace za ruku a krátce ji stiskla. „Konečně.“

Kdysi, když byly ještě holčičky, se Viv poprvé zmínila o tom, jaké by to bylo odstěhovat se z nudného Draytonu, vyměnit jeho

poklid za mnohem víc vzrušující život ve velkoměstě. Tehdy to byla hodně divoká představa – opustily by svou pomalu se vlekoucí, ale známou existenci a odstěhovaly se do živého, rychle tepajícího Londýna. Grace by nikdy nenapadlo, že by se z toho jednoho dne mohla stát nutnost.

Jenže v Draytonu už jí nic nezbylo. Nebo aspoň nic, na čem by jí záleželo a k čemu by se chtěla vrátit.

Vstaly z plyšových sedadel a posbíraly zavazadla. Měly každá jen jeden vybledlý kufr, ošoupaný spíš věkem než používáním. Oba kufry byly ale nacpané k prasknutí a strašlivě těžké, navíc se s nimi obtížně manipulovalo kvůli pouzdrům s plynovou maskou, které měly zavěšené přes rameno. Ty ohavné věci s sebou kvůli vládnímu nařízení musely nosit všude, pro ochranu v případě plynového útoku.

Naštěstí byla Britton Street vzdálená jen dvě minuty chůze, aspoň podle toho, co říkala paní Weatherfordová.

Přítelkyně její matky z dětství měla pokoj k pronájmu, pokoj, který nabízela už rok předtím, když Gracina matka zemřela. Podmínky byly velkorysé – dva měsíce zdarma, než Grace sežene práci, a i potom může nájemné platit zpětně. I přes touhu odjet do Londýna a přes nadšené povzbuzování Viv zůstala Grace v Draytonu ještě téměř celý následující rok, snažila se dát dohromady střípky své polámané existence.

To ale bylo ještě předtím, než zjistila, že dům, ve kterém žila od svého narození, ve skutečnosti patří jejímu strýci. Než se do něj nastěhoval se svou panovačnou manželkou a pěti dětmi. Předtím než se život, který znala, roztránil ještě víc.

Pro Grace už v jejím domě nebylo místo, což jí její teta s chutí a často připomínala. To, co kdysi bývalo útočištěm plným útěchy a lásky, se změnilo v místo, kde se cítila nevíтанá. Když

v sobě její teta nakonec našla tolik opovázlivosti, aby jí řekla, že má odejít, věděla Grace, že nemá jinou možnost.

Napsat minulý měsíc dopis paní Weatherfordové a zjistit, jestli její nabídka ještě platí, patřilo k nejtěžším věcem, které Grace kdy udělala. Byla to kapitulace před problémy, kterým čelila, strašlivá, duši ničící porážka. Kapitulace, která oznamovala její největší selhání.

Grace nikdy neoplývala přílišnou odvahou. I teď uvažovala, jestli by vůbec zvládla cestu do Londýna, kdyby Viv netrvala na tom, že pojedou spolu.

Když teď čekaly, až se otevrou lesklé kovové dveře a odhalí jim zcela nový svět, zachvěla se strachem.

„Všechno bude báječné,“ zašeptala jí Viv. „Bude to o moc lepší, Grace, slibuju.“

Vzduchotechnikou poháněné dveře vlaku se se sykotem otevřely. Vystoupily na nástupiště do davů lidí mířících všemi směry. Pak se dveře za nimi zase zavřely a za sukně a vlasy je zatahal poryv větru zvednutého odjíždějícím vlakem.

Plakát na cigarety Chesterfield na stěně před nimi zachycoval hezkého pokuřujícího plavčíka, další plakát hned vedle vyzýval všechny muže Londýna, aby vstoupili do armády.

Nebyla to jen připomínka války, jíž bude jejich země možná brzy čelit, ale i toho, že život ve velkoměstě představuje mnohem větší nebezpečí. Jestli má Hitler v úmyslu napadnout Británii, pak se nejspíš zaměří na Londýn.

„Ach, Grace, podívej!“ vykřikla Viv.

Grace odtrhla oči od plakátu a podívala se na lesklé kovové schodiště táhnoucí se vzhůru a mizící někde nad klenutým stropem. Někde ve městě jejich snů.

Reklama byla rychle zapomenuta, obě se rozběhly k eskalá-

toru a snažily se potlačit svoje nadšení, zatímco je schody bez námahy unášely nahoru, nahoru, nahoru.

Viv vypjala ramena se sotva zakrývaným štěstím. „Neříkala jsem ti, že tohle bude úžasné?“

Na Grace se najednou sesypala obrovitost toho všeho. Po tolika letech snění a plánování najednou opravdu byly v Londýně.

Daleko od násilnického strýce, daleko od přísné ruky Viviných rodičů.

Přes všechny Graciny obavy vyletěly z nádraží jako ptáčky z klece, připravené konečně roztáhnout křídla.

Všude kolem nich se domy zvedaly až k nebi, Grace si musela dlaní zastínit oči před sluncem, aby dohlédla až na jejich vrchol. Obchody v okolí je zdravily zářivě barevnými vývěsními štíty, nabízejícími sendviče, kadeřníka či čistírnu. Po ulicích kolem rachotily nákladáky, v protisměru projel patrový autobus, jehož nalakované boky byly stejně rudé a lesklé jako Viviny nehty.

Grace dokázala jen popadnout svou kamarádku za ruku a vyjeknout, aby se dívala. Viv to také všechno vnímala s vykulenýma, lesknoucíma se očima. Nakonec vypadala stejně jako Grace, jako ohromená venkovanka, i přes ty módní šaty a dokonale upravené rezavé kučery.

Grace nebyla ani zdaleka tak šik, přestože si pro tuhle příležitost oblékla svoje nejlepší šaty, jejichž lem jí dosahoval sotva pod kolena. V pase si je stáhla tenkým černým páskem, který jí ladil se střevíčky na nízkém podpatku. Její šaty sice nebyly tak elegantní jako ty Viviny černobílé puntíkové, ale světlemodrá bavlna zdůrazňovala Graciny šedé oči a lichotila jejím plavým vlasům.

Viv si šaty sama ušila, samozřejmě. Ale Viv se prostě za ně obě dívala dopředu s většími ambicemi. Po celou dobu jejich

přátelství trávily celé hodiny šitím šatů, natáčením vlasů a čtením časopisů *Woman* a *Woman's Life*, které se zabývaly módou a etiketou, a pak donekonečna jedna druhou opravovaly a opravovaly, aby ze své řeči „vymazaly Drayton“.

Viv se svými vysokými lícními kostmi a dlouhými řasami rámuujícími hnědé oči by teď neudělala ostudu na obálce kteréhokoli z těch časopisů.

Zařadily se do davu lidí spěchajících oběma směry, přehazovaly si kufry z ruky do ruky. Grace bez váhání zamířila k Britton Street. Zaplaťpánbůh byly pokyny, které jim poslala paní Weatherfordová v dopisech, velmi podrobné a snadno se jimi mohly řídit.

Co ale v dopisech chybělo, byly všechny ty projevy války.

Další plakáty, některé povolávající muže, aby splnili svou povinnost, jiné pobízely lidi, aby nedbali na Hitlera a jeho výhrůžky a stejně si zarezervovali letní dovolenou. Na protější straně ulice byl vchod do domu obložen pytli s pískem a černobílá vývěska upozorňovala, že je tady veřejný protiletický kryt.

Přesně podle pokynů paní Weatherfordové dorazily do Britton Street ani ne po dvou minutách. Stály před cihlovým domem se zelenými vstupními dveřmi, na kterých svítilo vyleštěné mosazné klepadlo, okno zdobil truhlík s fialovými a bílými petúniemi. Podle toho, co paní Weatherfordová psala, byl tohle nepochybně její dům.

A jejich nový domov.

Viv vyběhla po schodech, kudrny jí při každém kroku poskakovaly po ramenou, a zaklepala na dveře. Grace ji následovala, poháněla ji nedočkavost. Koneckonců, tohle byla nejmilejší

přítelkyně její matky, několikrát za nimi byla v Draytonu, když byla Grace malá.

Přátelství mezi Gracinou matkou a paní Weatherfordovou mělo počátek v dobách, kdy paní Weatherfordová žila v Draytonu. I potom, co se odstěhovala, jejich přátelství pokračovalo – i během Velké války, která je obě připravila o manžely, a přes nemoc, která si nakonec vzala Gracinu matku.

Dveře se otevřely a objevila se v nich paní Weatherfordová, starší, než si Grace pamatovala. Vždycky byla mile boubelatá, s kulatými červenými tvářemi a zářivě modrýma očima, jen teď měla navíc kulaté brýle a tmavé vlasy prokvétaly třpytivými stříbrnými pramínky. Její pohled spočinul nejdřív na Grace.

Tiše vyjekla a zvedla ruku ke rtům. „Grace, ty jsi celá maminka. Beatrice byla vždycky tak hezká, ty její šedé oči!“ Otevřela doširoka dveře a odhalila tak bílé bavlněné šaty s modrými květy a modrými knoflíky. Chodba za ní byla malá, ale úpravná, kousek za dveřmi se už zvedaly schody vedoucí do dalšího patra. „Ale pojd’te přece dál, prosím.“

Grace zamumlala díky za kompliment, snažila se nedat najevo, jak moc se ta slova dotkla oné části jejího nitra, kde pořád ještě truchlila po matce. Odvlekla kufr dovnitř. V domě to lákavě vonělo pečeným masem a zeleninou. Grace cítila, jak se jí sbíhají sliny.

Nejedla pořádné domácí jídlo od té doby, co matka zemřela. Nebo aspoň dobré. Její teta na vaření moc nebyla a Grace měla tolik práce s vedením strýcova obchodu, že jí nezbyval čas na to, aby si uvařila něco slušného.

Její kroky změkčoval krémový koberec se vzorem květin v pastelových barvách. Byl čistý, ale místy už hodně ošoupaný.

„Vivienne,“ pronesla paní Weatherfordová, když za Grace vstoupila dovnitř i Viv.

„Všichni mí přátelé mi říkají Viv.“ Viv se rozzářila úsměvem, do kterého vložila všechno své kouzlo.

„Jaké krásky z vás vyrostly! Vsadím se, že se všichni chlapci kolem budou červenat.“ Paní Weatherfordová jim pokynula, aby si postavily zavazadla na podlahu. „Coline!“ zavolala nad naleštěné dřevěné schody. „Postarej se o věci dam, já zatím postavím vodu na čaj.“

„Jak se vede Colinovi?“ zeptala se Grace zdvořile.

Stejně jako ona byl i Colin jedináček, stejně jako ji ho Velká válka připravila o otce. I když byl o dva roky mladší než Grace, často si spolu jako děti hráli. Vzpomínala na to ráda. Colin byl vždycky hodný, za pronikavou inteligencí v očích se ukrývala velká laskavost.

Paní Weatherfordová podrážděně rozhodila ruce. „Pořád se pokouší zachraňovat svět a neustále mi domů nosí nějaká zvířata.“ Dobromyslné zachichotání, které následovalo, ale naznačovalo, že jí to zase tak moc nevadí.

Grace si dopřála chvilku na obdivování vstupní části domu, než přijde Colin. Vedle schodiště stál stolek s lesklým černým telefonem, stěny byly vytapetované veselou modro-bílou brokátovou tapetou, místy vybledlou, ale hezky ladící s bílými rámy dveří a oken. Všechno zařízení bylo jednoduché, ale bez poskvrnky. Grace si byla jistá, že by na jakémkoli kousičku domácnosti matčiny přítelkyně jen těžko hledala sebemenší smítko prachu.

Ozvalo se zaskřípění a zvuk kroků na schodech, pak se objevil vysoký, štíhlý mladík. Tmavé vlasy měl pečlivě učesané, na sobě měl košili s límečkem a hnědé kalhoty.

Plachý úsměv mu zjemnil rysy, vypadal tak ještě na míň než na svých jednadvacet let. „Ahoj, Grace.“

„Coline?“ vyjekla nevěřicně. Byl o dobrých třicet centimetrů vyšší než ona, tyčil se nad ní podobně, jako se kdysi ona tyčila nad ním.

Začervenal se.

Jeho reakce byla okouzlující, potěšilo ji, že za ty roky, kdy se neviděli, se na jeho laskavé povaze nic nezměnilo.

Zvedla k němu oči. „Ty jsi tedy pořádně vyrostl za tu dobu, co jsme se neviděli.“

Ostýchavě pokrčil kostnatými rameny, pak pokývl na Viv, se kterou si také hrával, vzhledem k tomu, že obě dívky byly nerozlučné. „Viv. Vítejte v Londýně. Oba jsme se s mámou na váš příjezd těšili.“ Usmál se na Grace a pak se shýbl, aby zvedl zavazadla, která dívky odložily. Zaváhal. „Můžu vám to odnést?“

„Prosím,“ odpověděla Viv. „Děkuju, Coline.“

Přikývl, popadl každou rukou jeden kufr a bez námahy je vynesl po schodech.

„Pamatujete si, že jsem k vám jezdila s Colinem na návštěvu?“ zeptala se paní Weatherfordová.

„Samozřejmě,“ přikývla Grace. „Zdá se, že je pořád stejně hodný, jako býval.“

„Jen o hodně vyšší,“ dodala Viv.

Paní Weatherfordová se za synem láskyplně dívala. „Je to hodný chlapec. Tak pojďte, dáme si trochu čaje a já vás tady potom provedu.“

Pokynula jim, aby šly za ní, a otevřela dveře do kuchyně. Světlo sem dopadalo přes rozhrnuté bílé záclony okny nad dřezem a nad zadními dveřmi. Všechno tady bylo stejně úzkostlivě čisté jako v předsíni. Slunce ozařovalo bělostný pult a skříňky, pár

kousků nádobí bylo úhledně poskládáno na odkapávači. Utěrky citronové barvy byly pečlivě pověšené a vůně toho, co se vařilo, byla tady ještě mučivější.

Paní Weatherfordová ukázala dívkám k malému stolku se čtyřmi židlemi a vzala ze sporáku konvici. „Tvůj strýc si vybral pěkný čas na to, aby si nárokoval váš dům, zrovna teď, když je válka na spadnutí.“ Odnesla konvici ke dřezu a pustila vodu. „Ale od Horace se to dalo čekat,“ poznamenala přes zvuk vody se zjevnou nechutí. „Beatrice měla obavy, že by se o něco takového mohl pokusit, ale ta její nemoc byla tak náhlá...“

Hodila pohledem po Grace. „Neměla bych tak mluvit, vždyť jste ještě unavené po cestě. Jsem ráda, že jste tady. Jen bych si přála, aby to bylo za lepších okolností.“

Grace se kousla do rtu, nebyla si jistá, co odpovědět.

„Máte krásný dům, paní Weatherfordová,“ vyhrkla Viv.

Grace se na ni vděčně podívala a Viv odpověděla spikleneckým mrknutím.

„Děkuju.“ Jejich hostitelka utáhla kohoutek a s úsměvem se rozhlédla po sluncem zalité kuchyni. „Rodina mého Thomase ho vlastnila po několika generacích. Není už tak pěkný, jako býval, ale člověk musí být spokojený s tím, co má.“

Dívky se posadily. Polštáře se vzorem citronů byly tenké, cítily přes ně tvrdé dřevo židlí. „Vážíme si toho, že nás necháte u sebe bydlet. Je to od vás moc laskavé.“

„To je maličkost.“ Paní Weatherfordová postavila konvici na sporák a zapnula hořák. „Pro dceru mé nejmilejší přítelkyně bych udělala úplně všechno.“

„Myslíte, že hledání zaměstnání bude těžké?“ zeptala se Viv. I když se snažila o lehký tón, Grace věděla, jak moc její přítelkyně touží stát se prodavačkou.

Po pravdě řečeno ta představa lákala i Grace. Práce v obchodním domě musela být úchvatná! V nějakém krásném a velkolepém, jako byl třeba Woolworth, obchodní dům s několika patry nejrůznějšího zboží, který se táhl přes délku celého bloku.

Paní Weatherfordová se tajnůstkářsky pousmála. „Já se náhodou znám s několika majiteli londýnských obchodů. Jsem si jistá, že vám budu moct nějak pomoci. A Colin pracuje v Harrods. Taky by se mohl přimluvit.“

Viv se rozzářily oči, když to jméno bezhlasně opakovala směrem ke Grace s těžko skrývaným nadšením.

Paní Weatherfordová uchopila jednu ze žlutých utěrek a vzala z odkapávače talíř, osušila pár zbývajících kapek. „Musím říct, že ani jedna nemluvíte, jako byste byly z Draytonu.“

Viv zvedla bradu. „Děkuju vám. Rozhodně jsme se snažily. Doufaly jsme, že nám to pomůže se zaměstnáním.“

„To je hezké.“ Paní Weatherfordová otevřela jednu skříňku a talíř do ní uklidila. „Předpokládám, že máte nějaké doporučující dopisy?“

Viv strávila celý den před jejich odjezdem do Londýna nad vypůjčeným psacím strojem, pečlivě si naťukala svůj doporučující dopis. Nabídla, že ho napíše i pro Grace, ale ta odmítla.

Paní Weatherfordová se k nim znovu obrátila. Viv povytáhla obočí na Grace, naznačila jí, že by měly přikývnout.

„Samozřejmě že máme doporučující dopisy,“ odpověděla pak za obě, nepochybně už přemýšlela, jak získá druhý i pro Grace.

„Viv má,“ opravila ji Grace. „Já bohužel ne. Strýc mi ho odmítl napsat, přestože jsem v jeho obchodě strávila tolik času.“

Byla to jeho poslední rána, pomsta za to, že opustila obchod, kde pracovala většinu svého života. Nezdálo se, že by bral v úva-

hu to, že jeho žena požadovala, aby si Grace našla jiné bydlení, zajímalo ho jen to, že mu Grace nebude neustále k dispozici.

Konvice pronikavě zapískala a vypustila oblak páry. Paní Weatherfordová ji stáhla ze sporáku, čímž okamžitě utišila nepříjemný zvuk, a postavila ji na podložku. Pečlivě odměřovala čajové lístky do kovového sítka, pak přelila vařící vodu do konvice na čaj. „To je škoda, hrozná škoda,“ mumlala si pod vousy cosi o Horaceovi. Pak postavila čajovou konvici na stříbrný podnos spolu se třemi šálky, cukřenkou a konvičkou na smetanu a obrátila se ke Grace s rezignovaným zamračením. „Do obchodního domu tě bez něj nevezmou.“

Grace se zhoupl žaludek. Nejspíš přece jenom měla Viv dovolit, aby jí doporučení zfalšovala.

„Ale to je jedno,“ dodala jejich hostitelka, zatímco nesla podnos ke stolu a nalévala jim šálky. „Vím o jednom místě, kde budeš moci půl roku pracovat a získat tak doporučení.“

„Grace je naprosto ideální pro cokoli, co vás napadne.“ Viv si z cukřenky vzala kousek cukru a nechala ho žbluňknout do čaje. „Ve škole měla vždycky ty nejlepší známky. Zvlášť z matematiky. Obchod svého strýce prakticky vedla sama a za tu dobu ho hodně pozvedla.“

„Pak si myslím, že to bude skvěle fungovat.“ Paní Weatherfordová upila čaje.

Něco drcló Grace do holeně. Podívala se a uviděla mourovaté kotě, upírající na ni velké jantarové oči.

Grace zabořila prsty do měkkého kožíšku za ušima kotěte, ozvalo se hlasité zapředení. „Máte kočku, jak vidím.“

„Jen na pár dní, doufám, že vám to nevadí.“ Paní Weatherfordová mávla rukou, aby kotě odehnala, ale to paličatě zůstalo sedět u Grace.

„Ten mizera odmítá opustit kuchyň, když cítí jídlo.“ Paní domu sjela zvířátko pohledem plným nelibosti, ale to se na ni dál dívalo bez jakéhokoli studu nebo strachu. „Colin má cit pro zvířata, ale kdybych mu dovolila nechat si každého poraněného tvorečka, kterého přinese domů, už bychom tu měli hotový zvěřinec.“ Zasmála se a narušila tím sloupec páry stoupající nad jejím šálkem.

Kotě se překulilo na záda a odhalilo tak malou bílou hvězdu na svém hrudníku. Grace ho podrbala přímo na tom místě, pod prsty jí drnělo rytmičné předení. „Jak mu říkáte?“

„Mourek.“ Paní Weatherfordová vesele zakoulela očima. „Mému synovi jde o hodně líp zachraňování zvířat než jejich pojmenovávání.“

Jako na zavolání právě v tu chvíli vstoupil do místnosti Colin. Mourek se překulil na tlapky a vyrazil ke svému zachránci. Colin se sklonil a zvedl kotě ve velkých dlaních, jemně se ho dotýkal, zatímco se o něj zvířátko láskyplně otíralo. Teď to byl Colin, koho paní Weatherfordová odháněla. „Už ať jsi z kuchyně i s tím kotětem!“

„Promiň, mami.“ Colin vrhl rychlý omluvný úsměv na Viv i Grace a pak vyrazil z kuchyně s mourovatým kotětem schouleným v náruči.

Paní Weatherfordová sledovala jeho odchod s láskyplným pobavením. „Zajdu za panem Evansem, abych dohlédla na to, že tu pozici v jeho obchodě opravdu získáš.“ Pak se zase uvelebila na své židli a s povzdechem vyhlédla do zahrady.

Grace se podívala z okna ven, kde vedle smutné hromady vytrhaných květín a skládky něčeho, co zřejmě byly pláty hliníku, zela obrovská jáma. Nejspíš základy protiletectvého krytu.

V Draytonu se o krytech moc nevědělo, ale přesto slyšely o městech, kde se distribuovaly. Malé úkryty se měly zakopat do země v zahradách pro případ, že by Hitler napadl Británii.

Grace po páteři přeběhlo nejisté zachvění. Když už se konečně dostaly do Londýna, musí to být zrovna na začátku války. Teď jsou v samém středu prvního terče pro nálety.

Ne že by návrat do Draytonu přicházel v úvahu. Raději bude čelit možnému nebezpečí někde, kde o ni stojí, než by snášela strýcovo nepřátelství.

Viv zvědavě vykoukla z okna a rychle uhnula pohledem. Po celém životě stráveném na farmě ji – jak to vyjádřila – „zatračeně zaskočil ten binec“.

Paní Weatherfordová znovu vzdychla a napila se čaje. „Kdysi to bývala hezká zahrada.“

„A zase bude,“ ujistila ji Grace s větším přesvědčením, než sama cítila. Protože jestli dojde k náletům, bude vůbec někdy nějaká zahrada stejná jako dřív? Bude na tom někomu z nich záležet?

Ty myšlenky na ni dotíraly a zahalovaly jí mysl stíny. „Paní Weatherfordová,“ vyhrkla rychle, nechtěla už myslet na válku ani na nálety. „Mohla bych vědět, co je to za obchod, co vede pan Evans?“

„Jistě, drahoušku.“ Jejich hostitelka rázně odložila šálek na podšálek, až to cinklo, oči se jí nadšeně rozzářily. „Je to knihkupectví.“

Grace se jen s námahou podařilo zakrýt zklamání. O knihách toho věděla hodně málo. Kdykoli se pokusila číst, našlo se něco, co jí to překazilo. Ve strýcově obchodě měla spoustu práce, snažila se vydělat dost na to, aby uživila sebe i matku, takže na čtení nezbýval čas. A potom její matka onemocněla.

Vedení strýcova obchodu nebylo náročné, potřeby do domácnosti sama používala. Prodávat konvice na čaj, utěrky, vázy a jiné zboží, které znala, jí šlo samo. Ale o literatuře nevěděla nic.

No... nebyla to tak docela pravda.

Ještě si pamatovala matčin výtisk *Pohádek bratří Grimmů* s elegantní princeznou na obálce. Jak milovala chvíle, kdy si mohla prohlížet barevné ilustrace, zatímco matčin hlas spřádal kouzla těch úžasných pohádek. Ale kromě *Pohádek bratří Grimmů* nikdy neměla na čtení čas.

„To je skvělé,“ usmála se zářivě, aby zakryla své obavy. Koneckonců, bude to muset zvládnout. Cokoli je lepší než práce ve strýcově obchodě.

Ale jak má prodávat něco, o čem skoro nic neví?

KAPITOLA DRUHÁ

Gracina první návštěva knihkupectví Primrose Hill nedopadla zrovna tak, jak si plánovala.

Ne že by očekávala velký úspěch, ale předpokládala, že majitel bude na její příchod aspoň připravený.

Obchod našla bez problémů, což bylo dalším dokladem skvělých navigačních schopností paní Weatherfordové. Úzké průčelí nevedlo na Primrose Hill, jak naznačoval název, ale bylo součástí řady obchodů, táhnoucí se podél Hosier Lane, jejichž výlohy odrážely matné světlo podmračeného odpoledne. Přízemí a první patro knihkupectví bylo natřené černě, nad tím se zvedala žlutá štuková fasáda, popraskaná a vybledlá věkem. Na bílé vývěsní ceduli se leskl černý nápis KNIHKUPECTVÍ PRIMROSE HILL. Zjevně to mělo působit elegantně, ale Grace to připadalo spíš nudné a neveselé. Stejnou náladu odrážela i zašlá výloha, která místo aby předváděla promyšleně naaranžovanou, lákavou přehlídku, byla přelepená zkroucenými pruhy bílé lepenky. Tohle Grace znala – spousta lidí tak chránila výlohy svých obchodů i okna domů před rozbitím v případě náletů. Obvykle to ale udělali pečlivě a úhledně.

Grace znovu sevřely obavy. Co když se jí pan Evans zeptá

na poslední knihu, kterou četla? Zhluboka se nadechla, aby se obrnila vůči strachu, a otevřela dveře. Rozezněl se zvonek nad dveřmi, až příliš vesele na tak truchlivé místo.

Vzduch uvnitř byl cítit zatuchlinou smísenou s čímsi připomínajícím pach vlhké vlny. Vrstva prachu na policích svědčila o tom, že většiny zboží se už nějakou dobu nikdo ani nedotkl, a hromady knih na ošoupané dřevěné podlaze tomu všemu dodávaly neuspořádaný dojem. Nepříjemný účinek zesiloval ještě pult po pravé straně, zavalený něčím, co zřejmě byly chaoticky poházené účty mezi spoustou polámaných tužek a dalším smetím.

Nebylo divu, že pan Evans potřeboval pomoc.

„Zavolejte, kdybyste něco potřebovali.“ Hlas znějící odkudsi zezadu byl stejně zašlý a nepoužívaný jako knihy kolem.

„Pane Evansi?“ Grace postoupila dál do hlubin obchodu.

Řady neoznačených polic se tyčily vysoko nad její hlavou, nacpané k sobě tak těsně, že nechápala, jak by se mezi ně někdo dostal, aby si mohl prohlédnout jejich obsah. Kolem celého obvodu přízemí se obtácel balkon prvního patra, sotva viditelný nad tyčícími se policemi a stejně přecpaný a neuspořádaný. Zvenku se obchod zdál velký, ale uvnitř působil jako příliš malý a stísněný.

Ozvaly se šouravé kroky a pak se objevil podsaditý muž s bílými vlasy a huňatým obočím, vysunul se z úzké uličky s otevřenou knihou v rukách. Zvedl oči od stránky a mlčky se na ni zahleděl.

„Pan Evans?“ Grace opatrně překročila hromadu knih sahající jí až ke kolenům.

Obočí nad brýlemi se pozvedlo. „Kdo jste?“

Grace nic nechtěla víc než proplést se tím pralesem polic zase zpátky ke dveřím a ven. Ale přišla sem z nějakého důvodu, a tak

se napřímila, jak ji vždycky nabádala její matka. „Dobré odpoledne, pane Evansi. Jsem Grace Bennetová, paní Weatherfordová mě sem poslala, abych si s vámi promluvila o místě prodavačky ve vašem obchodě.“

Modré oči za brýlemi se přimhouřily. „Řekl jsem té všetečné ženské, že žádnou pomoc nepotřebuju.“

„Cože?“ zakoktala Grace zaskočeně.

Zadíval se zase do knihy a otočil se zády. „Tady pro vás práce není, slečno Bennetová.“

Grace instinktivně couvla zpátky ke dveřím. „Já... já... chápu,“ koktala. „Děkuju vám za váš čas.“

Neroloučil se s ní, spěšně zase zmizel mezi policemi.

Šokovaně za ním zírala. Jestliže ji nepřijal ani on, má snad bez doporučujícího dopisu nějaké další možnosti? Kromě paní Weatherfordové, Colina a Viv tady nikoho neznala. Byla v cizím městě, daleko od domova, kde už nebyla vítaná. Kam ji nam půjde?

Panika ji pobízela k útěku, potily se jí dlaně. Měla by tu zůstat a bojovat o práci. Koneckonců ji potřebuje.

Co když si za dva měsíce nebude moct dovolit ani to snížené nájemné za pokoj? Docela určitě se nepřinutí k tomu, aby paní Weatherfordovou k tomu všemu, co už pro ně udělala, požádala o další pomoc. A nemůže se spoléhat ani na pomoc Viv.

Najednou ji všechna ta zatuchlost obchodu dusila, tyčící se police ji tísnily. Měla by tu zůstat a bojovat, ale přemohly ji emoce. Bože, jak jí chyběla matčina síla, její rady a láska.

Bez dalšího slova se kolem přecpaných polic a hromad knih dostala ke dveřím a vyšla ven.

Rychlými kroky se vrátila do Britton Street, toužila být sama. To jí ale nemělo být dopřáno. V salonu seděla Viv s paní

Weatherfordovou a rozplývala se nad Mourkem. Colin, který strávil celou noc v Království domácích mazlíčků v Harrods s novým slůnětem, klečel vedle kotěte s kouskem masa na lžici. Což znamenalo, že ve chvíli, kdy za sebou Grace zavřela vstupní dveře, se k ní obrátily oči všech.

I když věděla, že to s ní její přátelé myslí dobře, raději by se odplížila z dosahu jejich pohledů, než aby jim přiznala, že při prvním náznaku obtíží utekla.

„Jak to šlo s panem Evansem?“ Paní Weatherfordová si v červeném křesle poposedla víc dopředu.

Grace zrudla, ale podařilo se jí přinutit se k úsměvu a nedbalé odpovědi. „Myslím, že nepotřebuje pomocníci.“

„Proč si proboha něco takového myslíš?“ zeptala se paní Weatherfordová.

Grace rozpačitě přešlápla. Plynová maska na úzkých šňůrkách jí na boku poskočila. „Protože mi to řekl.“

Paní Weatherfordová se se zasténáním zvedla. „Coline, postav na čaj.“

Zvedl k matce oči, pořád ještě usazený na podlaze vedle kotěte, se lžičkou mezi silnými prsty. „Chceš si vzít čaj ven?“

„To není pro mě.“ Spěchala ke schodům. „Je pro Grace, která nepochybně velice potřebuje pořádný šálek, já si zatím dojdou promluvit s panem Evansem.“

„Počkej.“ Viv položila Colinovi ruku na rameno, než se mohl pohnout.

Podrbala Mourka na hlavě a zvedla se. „Myslím, že lepší než čaj bude trochu se porozhlédnout po Londýně.“ Mávla rukou směrem ke Grace.

„Tak pěkně ses oblékla a já mám nějakou schůzku až zítra odpoledne. Pojd' se projít po městě.“

Vivina schůzka byl přijímací pohovor v Harrods, který jí částečně zajistil Colin a jeho vliv založený na tom, že tam už několik let pracoval, a částečně její doporučující dopis. I když na tom byla nepochybně mnohem lépe než ona, Grace by kamarádce její štěstí nikdy nezáviděla. Viv na ni hleděla s tak nadšeným úsměvem, že jí to Grace nedokázala odmítnout, přestože se jí ani trochu nechtělo opustit poklidný chlad domu.

Viv se vypravila tak rychle, že sbíhala ze schodů ve stejné chvíli, kdy dolů sestupovala paní Weatherfordová, obě měly klobouky pečlivě připíchnuté jehlicemi, podpatky naleštěných střevíců klapaly po podlaze.

„Pamatujte na má slova.“ Paní Weatherfordová zkontrolovala svůj vzhled v malém zrcadle vedle vstupních dveří a upravila si krempu hranatého černého kloboučku. „Jestli pan Evans ví, co je pro něj dobré, pak tě přijme.“

Grace si přála, aby dokázala protestovat, aby rozhodně popřela, že potřebuje práci, a odmítla laskavou pomoc paní Weatherfordové. Zároveň si ale nemohla dovolit ji nepřijmout. O to se postaral strýc Horace, když jí odmítl napsat doporučující dopis. Po tolika letech, kdy se mu starala o obchod, to bylo bolestně nespravedlivé. Nespravedlivé a kruté.

Viv ji vzala za ruku. „Pojďme se tedy podívat na ten klenot, úžasný Londýn, drahoušku,“ pronesla s nejvybroušenějším přízvukem vyšší společnosti.

Grace si nemohla pomoci, musela se usmát. Dovolila přítelkyni, aby ji odvedla na prohlídku města, a nechala Colina samotného s Mourkem.

Brzy je strhlo rychle se pohybující město, skoro se ztrácely mezi vysokými budovami polepenými plakáty a hlukem a klaksony dopravy. Pobíhaly mezi tím vším, každým spěšným

krokem si osvojovaly rytmus města. Londýn ale nebyl tak úplně tím klenotem, jaký očekávaly. Jeho třpyt utrpěl dopady blížící se války, zaslepen malířskou páskou a strachem. Lesk se skrýval za hradbou pytlů s pískem a duch města ustoupil leteckým krytům a zákopům.

Taková varovná znamení nebylo možné ignorovat.

Také v Draytonu, kde se zdál útok méně pravděpodobný, byly přípravy nepřehlédnutelné. Ale tam byla okna přelepená páskou jen pro pobavení a větší obavy vyvolávaly příděly než bombardování. V Londýně se taková opatření dělala z děsivé nutnosti.

To všechno se ale dalo aspoň na chvíli hodit za hlavu. Jako když Grace s Viv poprvé vešly do Harrods a obdivovaly složité římsy pod stropy, malované egyptské sloupy a krásné lustry. Obchod se táhl do dálky jako pole v Draytonu, každé oddělení ještě propracovanější a víc vzrušující než to předešlé. Byly tady hedvábné šátky, tak jemné, že Grace měla pocit, jako by se dotýkala jen vzduchu, a parfémy rozestavěné za třpytícím se sklem, které kolem sebe šířily vůni drahého pižma.

Ale nejúžasnější ze všeho bylo Království domácích mazlíčků, kde pracoval Colin. Malé slůně, které celou noc uklidňoval, vesele rozhazovalo kupku čerstvého sena, zatímco mládě leoparda si růžovým jazykem olizovalo srst a sledovalo je zvědavýma zelenýma očima.

„Jen si to představ,“ pronesla Grace zasněně, když si prohlédly zvířata a procházely další oddělení. „Tady už brzy budeš prodávat.“

„A ty bys mohla taky,“ zašeptala Viv. „Jen kdybys mi dovořila, abych ti taky napsala doporučující dopis.“

Gracino nadšení trochu pohaslo při připomínce, kde skončí

ona, pokud pan Evans podlehně paní Weatherfordové. Byl to příkrý muž zahrabaný v obchodě plném zboží, o kterém skoro nic nevěděla.

A přesto se nedokázala přimět k tomu, aby předložila falešný doporučující dopis. Lhaní jí nikdy moc nešlo, vždycky zrudla a začala koktat. Nepochybně by se do těch zfalšovaných informací pěkně zapletla. Ale věděla, že Viv s tím nepřestane, dokud jí aspoň trochu neustoupí.

„Když se neobjeví žádné další příležitosti, možná to ještě znovu zvážím,“ pronesla pomalu.

Viv se rozzářila. „Považuj to za hotové.“

„Jen když nebudou jiné možnosti,“ opakovala Grace a najednou zadoufala, že paní Weatherfordová přece jen nějak pana Evanse zpracuje.

Ale Viv už se otočila, aby si prohlédla vystavené punčochy, a na Gracino opatrné vyjádření jen něco zabrumlala. Pak balíček punčoch vrátila zpátky a přejela dlaní po šustivém růžovém obalu.

„Víš, co jsme ještě neudělaly?“ Nadšeně se otočila ke Grace, zelená sukně jí zavlála kolem kolen. „Nebyly jsme v Hyde Parku!“

Grace se usmála. Kolik letních dnů proležely ve sluncem vyhřáté trávě, vdechovaly její sladkou vůni a představovaly si, že jsou v Hyde Parku? „Je to jen kousek odtud,“ odpověděla a povytáhla obočí.

Viv se rozhlédla po nekonečných řadách elegantního zboží. „Jestli se nám podaří najít cestu ven.“

Grace natahovala krk, ale kudy k východu neviděla. Trvalo jim to déle, než by byly ochotné přiznat, a úplně se ztratily někde mezi oddělením ložního prádla a grily, ale nakonec se jim

přece jen podařilo východ najít, vyšly ven a zamířily do Hyde Parku.

Očekávaly, že tady uvidí lehátka a křesílka plná krásně oblečených lidí, sluneční paprsky se budou odrážet od hladiny jezera Serpentine, nekonečná plocha hebké trávy bude lákat k tomu, aby si zuly střevíce. Nečekaly zákopy zející v půdě jako otevřené rány ani – ještě hůř – mohutná děla.

Jen kola těch obrovských monster sahala Grace až k pasu. K nebi z nich trčely dlouhé hlavně, připravené sestřelit každou hrozbu.

Grace zvedla oči k nebi, napůl očekávala, že mezi temnými mraky uvidí letku bombardérů.

„Nedělejte si starosti s Německem, dámy.“ Zastavil se u nich nějaký starší muž. „Tahle protiletadlová děla je sundají dřív, než by nám mohli ublížit.“ Sebejistě přikývl. „Budete v bezpečí.“

Grace se sevřel žaludek, nedokázala ze sebe vypravit jediné slovo. Viv na tom zřejmě byla stejně, jen se chabě usmála.

Muž se dotkl krempy svého klobouku a s novinami pod paží vyrazil dál.

„Válka se opravdu blíží, co?“ pronesla Viv tiše.

Blížila. Všichni to věděli, i když si to odmítali připustit.

Už teď byly zkrácené prázdniny, učitelé byli požádáni, aby se vrátili dřív domů a začali se připravovat na možnost evakuace tisíců dětí z Londýna. Pokud plánují odvézt děti na venkov, pak je určitě čeká válka. Ve Vivině poznámce zazněl rezignovaný tón, který v Grace vyvolal pocit viny.

„Nemusíš tady být, Viv. Není tu bezpečno. Přijela jsi sem jenom proto, abys mi pomohla. Protože jsem se příliš bála, než abych sem jela sama. Můžeš...“

„... se vrátit do Draytonu?“ Viv se pobaveně ušklíbla. „Rad-

ši umřu, než abych se tam vrátila a zakopala se zase až po lokty do bláta.“

To se nám možná stane i tak, pomyslela si Grace, ale nevysloвила tu pochmurnou myšlenku nahlas, jen se ještě jednou ohlédla na protiletadlové dělo, temné a hroživé, jak se rýsovalo proti odpolednímu nebi.

„Vždyť nám ji ještě ani nevyhlásili.“ Viv si na rameni urovnala popruh kabelky a šňůru od plynové masky. „Tak pojd', vrátíme se k paní Weatherfordové, uvidíme, jestli se jí podařilo přivést pana Evanse k rozumu.“

Grace se na kamarádku kysele ušklíbala. „Nechce mě tam právě tak, jako tam nechci být já. Ten krám je starý a zaprášený a plný knih, o kterých jsem v životě ani neslyšela.“

Viv se uličnický zajiskřilo v očích. „Právě proto je to pro tebe perfektní, Kachničko.“

Grace se musela usmát nad tím něžným oslovením. Začala jí tak říkat její matka, když byla ještě batolátko a vzadu na krku jí poskakovaly světlounké kudrny. Jako ocásek kachňátka, říkala maminka. Ta přezdívká jí zůstala. Když matka zemřela, zbyla už jenom Viv, která si to jméno pamatovala a občas používala.

„Obchod tvého strýce byl taky jen zaprášená díra, než jsi tam vstoupila ty.“ Viv si dala ruce v bok. „A něco mi říká, že paní Weatherfordová stejně za půl roku přiměje pana Evanse napsat ten doporučující dopis, i kdyby se odvážil tě odmítnout.“

Představa paní Weatherfordové, jak dělá panu Evansovi kázání, byla hodně legrační. „To by tedy byl souboj vůlí.“

Když se vrátily do Britton Street, paní Weatherfordová už seděla s šálkem čaje v salonu a ve vzduchu se vznášela vůně pečeného masa. Nepochybně další lahodný pokrm. Jejich hostitelka byla velmi talentovaná kuchařka, stejně jako Gracina matka.

Vzhlédla od čaje a odmávla obláček páry od svých brýlí. „Aha, tady jste. Pan Evans ti bude platit slušnou gáži a byl by rád, kdybys začala hned zítra ráno v osm.“

Grace si zula střevíce na nízkém podpatku, neobtěžovala se about pantofle a po silném koberci přeběhla do salonu. „Chcete říct...?“

Na rtech paní Weatherfordové zazářil vítězný úsměv. „Ano, drahoušku. Je z tebe nová prodavačka v knihkupectví Primrose Hill.“

V Grace zápolila úleva s obavami. Byla to práce, práce, která jí v Londýně zajistí obživu. S ní nejspíš může celý Drayton i svého strýce hodit za hlavu.

„Děkuju vám, že jste s ním promluvila, paní Weatherfordová,“ pronesla vděčně. „Bylo to od vás tak pozorné!“

„Udělala jsem to ráda, drahoušku.“ Bylo ale znát, že se trochu nadmula, že jí to opravdu udělalo radost.

„Můžu se zeptat, proč se to jmenuje knihkupectví Primrose Hill, když to ve skutečnosti na Primrose Hill není?“

Paní Weatherfordová se zasněně usmála a ten úsměv Grace pověděl, že to byl dobrý důvod. „Pan Evans a jeho žena, bůh opatruj její duši, se seznámili na Primrose Hill. Oba se opřeli zády o stejný strom a zjistili, že ten druhý čte stejnou knihu. Věřila bys tomu?“ Vzala si z podnosu koláček a stiskla ho mezi prsty. „Když si otevřeli ten obchod, řekli si, že to je dokonalý název pro jejich společné knihkupectví. Docela romantické, co?“

Bylo téměř nemožné představit si toho starého nudného mrzouta jako zamilovaného mladého muže, ale název obchodu byl opravdu okouzlující. Stejně jako jeho příběh. Třeba práce v tom obchodě nebude tak hrozná.

A stejně to bude jenom na šest měsíců.